

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทนี้ จะได้นำเสนอเป็นลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด
2. สาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน
3. ปัจจัยทางจิตวิทยา และสังคมต่อพฤติกรรมวัยรุ่น
4. การเห็นคุณค่าในตนเอง
5. องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง
6. การพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่น
7. วิธีการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ
2. งานวิจัยต่างประเทศ

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

1.1 พระราชบัญญัติศาลคดีเด็กและเยาวชน

ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนพุทธศักราช 2499 ได้บัญญัติไว้ว่า เด็ก หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุเกินกว่า 7 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 14 ปีบริบูรณ์ ส่วนเยาวชน หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุเกินกว่า 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ แต่มีข้อยกเว้นสำหรับบุคคลที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส แม้ต่อมาภายหลังจะได้จดทะเบียนหย่ากันแล้วก็ตาม ถ้ากระทำผิดทางอาญาจะต้องนำคดีขึ้นฟ้องและพิจารณาในศาลธรรมดา การบรรลุนิติภาวะโดยการสมรสนั้นจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการสมรส ตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือ ชายและหญิงจะต้องมีอายุครบ 17 ปีบริบูรณ์ จะต้องได้รับการยินยอมจากบิดามารดา ผู้ปกครอง เว้นแต่ศาลจะอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนที่ชายและหญิงจะมีอายุครบ 17 ปีบริบูรณ์ และเมื่อสมรสแล้วจะต้องมีการจดทะเบียนกันตามกฎหมาย (อรรถา ศิษย์บุตรและคณะ, 2531 : 238)

1.2 เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

โดยเหตุที่การกระทำผิดเป็นการละเมิดกฎหมายบ้านเมืองซึ่งอาจกระทำไปเพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์เเกะเเกเร คึกคะนองหรืออาจจะปรับปรุงตนเองให้เข้ากับระบบของสังคม ด้วยเหตุนี้จึงไม่นิยมเรียกการกระทำผิดว่าเป็น อาชญากรรม แต่เรียกว่า การกระทำผิดของเด็ก

การกระทำผิด (Delinquency) หมายถึง การกระทำผิดทางอาญา ตามที่กฎหมายระบุไว้ รวมทั้งการกระทำอันกฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิด ตลอดจนการทำให้เกิดผลเสียอันใดอันหนึ่ง โดยงดเว้นการที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้นด้วย (บุญธรรม เทียมจันทร์, 2531 : 57)

เด็กที่กระทำผิด คือเด็กเร่ร่อน เด็กเเกเร ขอดทาน หนีโรงเรียน แต่ที่รุนแรงที่สุดคือ การกระทำผิดกฎหมายที่จัดอยู่ในประเภทความผิดบางลักษณะ ในศาลเยาวชนและครอบครัว คือ การทำร้ายร่างกาย ลักทรัพย์ กระทำอนาจาร และข่มขืนกระทำชำเรา การกระทำผิดว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด

1.3 ทฤษฎีการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

ทฤษฎีการกระทำผิดของเยาวชนมีนักวิชาการเขียนไว้มากมาย แต่ในที่นี้จะยกมาเพียงทฤษฎีที่น่าสนใจ (สุพัตรา สุภาพ, 2545 : 61 – 62) Re

1.3.1 ทฤษฎีว่าด้วยสาเหตุทางจิต (psychogenic theory) ผู้เชี่ยวชาญทางจิตปฏิบัติต่อเด็กวัยรุ่นที่กระทำผิดเสมือนเป็นผู้เจ็บป่วยที่ประพฤติดังไม่ดี

เออร์วิง คอฟแมน (Irving Kaufman) ผู้พิพากษาเมืองบอสตัน กล่าวว่า ส่วนมากเด็กวัยรุ่นที่กระทำผิดมักจะมาจากเด็กบ้านแตก หรือพ่อแม่ประพฤติดินไม่เหมาะสม และมักจะสนองความต้องการแบบไม่สม่าเสมอ เด็กจึงมีความรู้สึกพ่อแม่ การที่เด็กกระทำผิดจึงมีสาเหตุจากความรู้สึกขาดพ่อแม่ จากสาเหตุดังกล่าว นักจิตวิทยาเห็นว่าเด็กพวกนี้จะมองโลกไปในทางที่ร้าย เพราะรู้สึกว่าตนเองได้รับการดูแลจากสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมนุษย์จะน้อย เด็กจะระราน ชอบการต่อสู้ หรือเด็กที่ชอบยกตัวเองมักจะมีความรู้สึกกระวนกระวายใจ เด็กพวกนี้จะรู้สึกว่าในชีวิตของเขา เขาไม่เคยได้รับอะไรที่เขาปรารถนาเลย

เจกินส์ (Jekins) ได้ทำการสังเกตวัยรุ่นที่ทำผิด และให้ข้อสังเกตว่า เด็กวัยรุ่นที่ทำผิดส่วนใหญ่มักจะเกิดจากจิตใจที่สับสนวุ่นวาย เพราะขาดความสัมพันธ์อย่างอบอุ่น ถูกทอดทิ้งให้อยู่โดดเดี่ยว ไม่มีการควบคุม และลักษณะการกระทำผิดมักจะอยู่ร่วมกับกลุ่มเพื่อนที่มีปัญหาคล้ายกัน

1.3.2 ทฤษฎีว่าด้วยทางสังคมวิทยา (sociological theory) นักสังคมวิทยา กล่าวว่า การกระทำผิดของเด็กวัยรุ่นนั้น ไม่จำเป็นว่าเด็กคนนั้นป่วยหรือร่างกายจิตใจ

ผิดปกติ เพราะคนเราทุกคนเกิดมามีปัญหาด้วยกันทั้งนั้น การกระทำผิดของวัยรุ่นเป็นอาการตอบสนองต่อปัญหาของแต่ละคน โคเฮน (Cohen) เชื่อว่าถ้าครอบครัวเอาใจใส่จู้จี้กับเด็กมากเกินไป เด็กจะหาทางออกโดยการไปพบปะกับเพื่อนฝูงนอกบ้าน ในกลุ่มเพื่อนฝูงเหล่านี้ เด็กจะสร้างแบบของความประพฤติของตนเองขึ้นมาใหม่เพื่อแก้ปัญหาของตัวเอง และแบบของความประพฤติเช่นนี้จะถ่ายทอดสืบต่อกันไปจากเด็กคนหนึ่งไปยังเด็กอีกคนหนึ่งที่เขา ร่วมในกลุ่ม

ในทางจิตวิทยา เด็กวัยรุ่นที่มีปัญหา มักจะชอบทำของเสียหาย หรือพ้อใจที่จะเห็นผู้อื่นได้รับความทุกข์ยากและพ้อใจที่จะฝ่าฝืนสิ่งที่ห้ามไม่ให้กระทำทั้งหลาย ดังนั้น ในวัฒนธรรมรองของเด็กจึงมีแนวโน้มไปในทางที่จะเป็นปรปักษ์ต่อระเบียบแบบแผนของสังคมส่วนใหญ่

1.3.3 ทฤษฎีว่าด้วยความประพฤติที่ได้จากการเรียนรู้ (learned delinquency behavior) และได้รับมาจากกระบวนการในชีวิตของบุคคลที่อยู่ร่วมกับกลุ่ม สัทเทอร์แลนด์ (Sutherland) กล่าวว่า ความประพฤติไม่ว่าดีหรือชั่ว เป็นสิ่งที่เรียนรู้มาแต่สมัยเด็ก ๆ และสืบต่อเรื่อยมาตลอดชีวิต ความประพฤติผิดจึงมีรากฝังลึกอยู่ในประสบการณ์ชีวิตของบุคคล เพราะอุปนิสัยคนเป็นผลมาจากความเป็นมาแต่เด็ก ส่วนอัตราการทำผิดมากน้อยเพียงไรนั้น เป็นผลมาจากลักษณะการคบหาสมาคมกับบุคคลในกลุ่ม และการที่บุคคลเรียนรู้จากกลุ่มเป็นอัตราติดต่อกันอย่างไรก็ตาม ทฤษฎีของสัทเทอร์แลนด์มีผู้โต้แย้งว่า ทำไมบุคคลที่มีสภาพแวดล้อมที่ไม่ดีเหมือนกัน จึงไม่ทำความผิด แต่สัทเทอร์แลนด์แก้ว่า เป็นเพราะลักษณะประจำตัวของบุคคล ความกดดัน และการเลือกคบหาบุคคลตามความพอใจ ความประพฤติจึงแตกต่างกันออกไป

1.3.4 ทฤษฎีว่าด้วยลักษณะของบุคคลเป็นสาเหตุ (personal traits) หรือองค์ประกอบในตัวบุคคล (individual make-up) ที่บกพร่องไม่สมประกอบเป็นสาเหตุ เป็นสถานที่ได้จากกรรมพันธุ์ บางคนก็มีข้อบกพร่องทางร่างกายแต่เยาว์วัย แต่ไม่ได้หมายความว่ากรรมพันธุ์แต่เพียงอย่างเดียวเป็นผลโดยตรง เพราะเด็กไม่ได้เกิดมาเป็นอาชญากรโดยกำเนิด ลักษณะทางร่างกายก็ดี ลักษณะทางปัญญาก็ดี ลักษณะทางอารมณ์ก็ดี และลักษณะอื่น ๆ ก็หาได้เป็นปัจจัยที่ทำให้เด็กเป็นอาชญากรไม่ เว้นแต่สิ่งเหล่านี้แปรปรวนหรือบกพร่อง หรือพิการถึงขนาดที่บุคคลไม่อาจจะมีความสัมพันธ์กับสังคมหรือสิ่งแวดล้อม และไม่อาจจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมกับบุคคลอื่น หรือกลุ่มอื่นได้ เฉพาะในเหตุนี้เท่านั้นที่อาจจะเป็นผลให้เกิดคนทำผิด

2. สาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

สาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายด้าน เช่น ครอบครัว สภาพจิตใจ ระดับสติปัญญา ปัญหาสิ่งแวดล้อมและกลุ่มเพื่อน โดยเฉพาะปัจจัย

ทางด้านครอบครัวเป็นองค์ประกอบสำคัญ (ปราณีต ปิยสิรานนท์, 2539 : เอกสารอัดสำเนา) กล่าวคือ การมีปฏิสัมพันธ์ที่ไม่ดีจะส่งผลต่ออัตราการกระทำผิดที่สูงขึ้น (Macord 1991; Simons Whitbeck) conger and conger 1991; Rosenbaum 1989 อ้างถึงใน Glenn Shields and Richard D. Clark, 1995) ทั้งนี้เพราะครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมสถาบันแรก ที่มีความสำคัญยิ่งต่อชีวิตมนุษย์ในการให้กระบวนการเรียนรู้ทางสังคมแก่เด็ก อันมีผลต่อการปลูกฝังจริยธรรม วัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม การพัฒนาบุคลิกภาพและต่อการกระทำผิดเมื่อเติบโตเข้าสู่วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ในอนาคต บุคลิกภาพของเด็กจะมีแนวโน้มไปทางบวกหรือทางลบนั้น ขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมที่เด็กได้รับมาผ่านทางครอบครัว โดยจำแนกสภาพทางครอบครัวที่มีผลต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนดังต่อไปนี้ (โสภณ ชูพิกุลชัย, 2534)

2.1 ครอบครัว

2.1.1 ความรักความอบอุ่นภายในครอบครัว

จากการศึกษาของ มาสเลอร์ (Masler, H.F.) เกี่ยวกับการต้องการความรักความอบอุ่นพบว่า สิ่งมีชีวิตไม่ใช่ต้องการแต่เพียงอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค เท่านั้น ถึงแม้พ่อแม่จะสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน อันได้แก่ ปัจจัยสี่แก่ลูกได้ครบสมบูรณ์ ก็มีไรจะสนองความต้องการของลูกได้ครบ เพราะสิ่งที่ลูกได้รับเป็นเพียงสิ่งที่ตอบสนองทางด้านร่างกายเท่านั้น สิ่งที่ลูกต้องการอย่างยิ่ง นอกเหนือจากนั้น คือ ความต้องการทางด้านจิตใจ อันได้แก่ การต้องการความรักความอบอุ่น เด็กที่เกิดในครอบครัวที่พ่อแม่เข้าใจใกล้ชิดให้ความรัก ความอบอุ่นแก่ลูกเพียงพอ เมื่อโตขึ้นจะกลายเป็นเด็กที่มีสุขภาพจิตดี มองโลกในแง่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถเผชิญกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ด้วยดี รู้จักตัดสินใจหรือแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นได้ด้วยเหตุผล ในทางตรงข้าม เด็กที่เติบโตมาจากครอบครัวที่ขาดความรักความอบอุ่น เมื่อโตขึ้นจะกลายเป็นเด็กที่มีปัญหา เก็บตัว มองโลกในแง่ร้าย ต่อต้านสังคม ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เชื่อคนง่าย หรือถูกชักจูงง่าย โอกาสกระทำผิดจึงมีมาก เพราะไม่สามารถแก้ไขปัญหานั้นด้วยตนเองได้

2.1.2 ความรักใคร่กลมเกลียวของบิดามารดา

เด็กที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดารักใคร่กลมเกลียวเข้าใจกัน อยู่ด้วยกันอย่างมีเหตุมีผลทำให้เด็กมีความสุข มีความใกล้ชิดกับบิดามารดา มีสุขภาพจิตดี มองโลกในแง่ดี มีความอบอุ่น เชื่อมั่นในตนเอง โอกาสที่จะลนชักงูไปในทางที่ผิดมีน้อยมาก เด็กจะรับแต่สิ่งดีงามทำให้เติบโตขึ้นมาเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านสติปัญญา ความนึกคิด ในทางตรงข้ามเด็กที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดาไม่รักใคร่กลมเกลียวกันมีการทะเลาะวิวาทกันอยู่ตลอดเวลา ด้วยถ้อยคำที่หยาบคาย ตบตีกันอยู่เสมอ และใช้ลูกเป็นที่ระบายอารมณ์ จะมีผลกระทบต่อจิตใจเด็กอย่างมาก ทำให้เติบโตขึ้นมากลายเป็นคนมองโลกในแง่ร้าย ก้าวร้าว ไม่มีความรักความผูกพันกับครอบครัว ไม่ชอบอยู่

บ้าน หนีโรงเรียน หันเข้าหาอบายมุขต่าง ๆ ประพฤติคนไม่เหมาะสม โตขึ้นกลายเป็นเด็ก ก้าวร้าว เกเร เป็นต้น

2.1.3 การอบรมเลี้ยงดู วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ขาดความพอดีมีส่วนทำให้เด็กกระทำผิดได้ เป็นต้นว่า

1) เด็กที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดาเลี้ยงดู แบบเข้มงวดจนเกินไปมีแต่ระเบียบวินัยตลอดมาจนไม่มีโอกาสเป็นตัวของตัวเอง ไม่สามารถทำอะไรได้ตามที่ต้องการหรือแสดงความคิดเห็นใด ๆ ทำให้ขาดความเชื่อมั่น ไม่กล้าตัดสินใจ เพราะกลัวความผิด กลัวการถูกลงโทษ กลายเป็นเด็กที่ไม่เป็นตัวของตัวเอง เมื่อโตขึ้นอยู่ลำพังไม่ได้ เพราะไม่เคยทำอะไรด้วยตนเองมาก่อน จึงทำให้ง่ายต่อการที่จะถูกชักจูงไปในทางที่ผิด หรือประพฤติดังกล่าว

2) เด็กที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดาเลี้ยงดูด้วยการตามใจ หรือปกป้องมากเกินไปเนื่องจากเป็นลูกคนเดียว เป็นลูกคนเล็ก หรือมาจากครอบครัวที่มีฐานะดีมากอยากทำอะไรก็ได้โดยไม่มีเหตุผล ทำให้เด็กได้ใจ เป็นเด็กเอาแต่ใจตัวเอง กลายเป็นเด็กที่ไม่รู้ว่สิ่งใดถูกสิ่งใดผิด สิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ เมื่อโตขึ้นเด็กเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะทำผิดได้ง่าย นอกจากนี้ยังเป็นคนที่ขาดความอดทน ไม่สามารถแก้ปัญหาเมื่อเผชิญกับปัญหาใด ๆ โอกาสที่จะตัดสินใจกระทำผิดมีมาก

3) เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีมาตรฐานทางศีลธรรม เด็กเหล่านี้จะได้รับการเลี้ยงดูมาท่ามกลางสิ่งแวดล้อมเลวร้ายทั้งมวลจากบิดามารดา ซึ่งติดยาเสพติดให้โทษ ดื่มสุรา เล่น การพนัน หรือจากครอบครัวที่เป็นโจร หรือโสเภณี เด็กจะเรียนรู้และเคยชินกับสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ในที่สุดก็ประพฤติดันตาม กลายเป็นคนเกเร เป็นอันธพาล เป็นต้น

4) เด็กที่มาจากครอบครัวที่ยากจน มีบุตรมาก ทำให้บิดามารดาไม่มีโอกาสอบรมได้ทั่วถึง และไม่สนองความต้องการของบุตรได้ ทำให้เกิดการขัดสนแย่งกันกิน แย่งกันใช้ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกบิบบิ้นทางจิตใจ เพราะความไม่เท่าเทียมในหมู่เพื่อนฝูง โอกาสที่จะกระทำผิดมีมาก

2.1.4 ความเข้าใจอันดีระหว่างบิดามารดาและบุตร โดยเฉพาะในวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงมากมาย ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ในระยะนี้เป็นระยะที่บิดามารดาต้องเข้าใจและช่วยเหลือ ให้เด็กในวัยนี้ผ่านพ้นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตไปสู่ระยะผู้ใหญ่ได้อย่างราบรื่น โดยมีข้อสังเกตเกี่ยวกับวัยรุ่น ดังนี้

1) วัยรุ่นเป็นวันที่ต้องการอิสระ ต้องการเป็นตัวของตัวเอง ถ้าบิดามารดาไม่เข้าใจไม่ให้อิสระกับลูก ควบคุมจนเกินไป อาจเป็นสาเหตุให้เด็กเริ่มกระทำผิด คือเริ่มที่จะพูดโกหก เพราะพูดตรง ๆ บิดามารดาไม่ยอมเข้าใจ ไม่อนุญาต หรือในบางรายอาจเกลียดออกจากบ้านไปเลยก็ได้

2) วัยรุ่นต้องการการยอมรับจากบิดามารดาว่าเติบโตแล้ว และมีความคิดเห็นความอ่านของตนเอง ถ้าบิดามารดาไม่เข้าใจยังคงปฏิบัติต่อเขาเช่นเดียวกับวัยเด็กอยู่

จะทำให้เกิดความไม่พอใจบิดามารดา ดังนั้นควรให้ออกาสเด็กได้แสดงความคิดเห็น ยอมรับฟังความคิดเห็นนั้นพร้อมทั้งให้คำแนะนำ มิฉะนั้นแล้วเด็กจะต่อต้านบิดามารดา เมื่อมีปัญหาหรือทุกข์ร้อนใดก็จะไม่บอกกล่าว ยิ่งในช่วงวัยรุ่นกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อเด็กมาก เมื่อเด็กไม่ยอมรับหรือไม่ยอมรับรักษานิตามารดา เด็กก็จะปรึกษาเพื่อน ถ้าได้เพื่อนไม่ติก็จะนำไปในทางที่ผิดได้

3) บิดามารดาควรจะต้องเข้าใจและยอมรับความจริงที่ว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่เริ่มสนใจเพศตรงข้าม เด็กมีความต้องการที่จะมีเพื่อนต่างเพศ ถ้าบิดามารดาไม่เข้าใจ ห้ามหรือกีดกันไม่ให้เด็กมีโอกาสพบปะสังสรรค์กับเพื่อนต่างเพศ จะทำให้เด็กอึดอัด ซึ่งความกดดันต่าง ๆ ที่เด็กได้รับจากบิดามารดา บวกกับความต้องการทางธรรมชาติซึ่งเกิดขึ้นในระยะนี้ จะทำให้เด็กหาทางออกในทางที่ผิดได้

2.2 ค่านิยม

ค่านิยม (Value) คือ กลุ่มสังคมหนึ่งเห็นว่าถูกต้องควรนำมาปฏิบัติ เป็นสิ่งยึดถือที่ช่วยตัดสินใจในการเลือก “จะทำ” หรือ “ไม่ทำ” เป็นการเลือกแบบอิสระเสรี จากค่านิยมหลาย ๆ อย่าง และที่เลือกเพราะเห็นว่าเหมาะสมถูกต้อง

ค่านิยม (Value) ของสังคม หมายถึง สิ่งที่คนสนใจสิ่งที่ปรารถนาจะได้ปรารถนาจะเป็นหรือกลับกลายมาเป็น เป็นสิ่งที่คนถือว่าเป็นสิ่งบังคับต้องทำต้องปฏิบัติ เป็นสิ่งที่คนบูชายกย่อง และมีความสุขที่จะได้เห็น ได้ฟัง ได้เป็นเจ้าของ สังคมจึงเป็น “วิธีของการจัดรูปความประพฤติ” ที่มีความหมายต่อบุคคลและเป็นแบบฉบับของความคิดที่ฝังแน่นสำหรับยึดถือในการปฏิบัติตัวของสังคม (สุพิศรา สุภาพ, 2545 : 33 – 34)

ค่านิยมที่เป็นปัญหาสำหรับเยาวชน ที่ควรได้รับการแก้ไข (สุพิศรา สุภาพ 2545 : 37 – 38) ได้แก่

2.2.1 เห็นแก่เงิน เป็นการไขว่คว้าในสิ่งที่ตนมุ่งหวังเพื่อให้ได้ตี ไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นสิ่งที่ขาดคุณธรรมก็ตาม

2.2.2 อิงผู้มีอำนาจ เพื่อลาภยศสรรเสริญ เพราะอำนาจมาก คนก็กลัวมาก อำนาจบันดาลให้มีทรัพย์สินเงินทอง

2.2.3 ขาดระเบียบวินัย ชอบทำอะไรตามอำเภอใจ

2.2.4 รักพวกรักห้องในทางที่ผิด เป็นการช่วยปกป้องสิ่งที่ทำผิดทำเอง คลองธรรม

2.2.5 นิยมความสนุกสนาน ไม่ทำอะไรจริงจัง ความสนุกมาก่อน

2.2.6 นิยมของต่างประเทศ เพราะเห็นว่าดีกว่า โก่งกว่า แม้นแต่ชื่อร้านหรือข้าวของเครื่องใช้บางอย่างก็ต้องใช้ชื่อต่างชาติถึงจะขายได้

2.2.7 เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ใคร ขอให้ตัวเองดีเป็นใช้ได้

2.2.8 ฟุ่มเฟือยหรูหรา เป็นการทำอะไรเกินฐานะ หรือหน้าใหญ่ใจโต

2.2.9 เชื่อถือโชคกลางไสยศาสตร์ ไม่เชื่อตัวเอง เชื่อว่ามีบางสิ่งบางอย่างที่ลึกลับมาทำให้ตัวดีได้

2.2.10 เห็นใครดีกว่าไม่ได้ เพราะมีความอิจฉาริษยาเป็นทุน จึงอาจจะออกไปในรูปที่ให้ร้ายต่อกันได้

2.2.11 นิยมวัตถุ เพื่อแสดงความมีหน้ามีตา จนมีปัญหา

2.2.12 ขาดความรับผิดชอบ ไม่ทำตามหน้าที่

2.2.13 ไม่ละอายต่อบาป จนอาจทำให้เกิดความเดือดร้อน เพราะบางคนไม่กลัวกฎหมายหรือบาป ขอให้ตัวเองดีเป็นใช้ได้

2.2.14 พุดมากกว่าทำ จนกลายเป็นคนไม่มีสาระ เชื่อถือไม่ได้

การศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของครอบครัว ค่านิยม ที่มีต่อพัฒนาการของเด็กและเยาวชนทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ความสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัวมีความรัก ความอบอุ่น พ่อแม่เข้าใจในบทบาทของตนเอง รักและเข้าใจซึ่งกันและกัน ลูก ๆ ได้รับการเลี้ยงดูเอาใจใส่ใกล้ชิด ก็จะเป็นครอบครัวที่มีคุณภาพของสังคม และเป็นเกราะป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น หรือหากมีปัญหาเกิดขึ้นสมาชิกในครอบครัวก็จะช่วยกันขจัดปัญหานั้น ๆ ให้เบาบางหรือสิ้นสุดลงได้ หากเด็กและเยาวชนที่เติบโตมาในครอบครัวที่ไม่สามารถทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างเหมาะสม ส่วนหนึ่งนั้นก็พัฒนามาเป็นเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้ต่อไป

3. ปัจจัยทางจิตวิทยา และสังคมต่อพฤติกรรมวัยรุ่น

พฤติกรรม หมายถึง การกระทำทุกอย่างของมนุษย์ ไม่ว่าจะการกระทำนั้นจะรู้สึกตัวหรือไม่รู้สึกก็ตาม ดังนั้น การเดิน การยืน การคิด การตัดสินใจ การปฏิบัติตามหน้าที่ การละทิ้งหน้าที่ เป็นพฤติกรรมทั้งสิ้น และพฤติกรรมเหล่านี้จะเกิดมาจากสิ่งดังต่อไปนี้

3.1 อารมณ์ อารมณ์เป็นความรู้สึกที่เกิดจากที่ร่างกายถูกสิ่งเร้ามากระตุ้น โดยทั่วไปนักจิตวิทยาจะแบ่งประเภทของอารมณ์ออกเป็น 2 ประเภท คือ อารมณ์ทุกข์ หรืออารมณ์ที่ก่อให้เกิดทุกข์ และอารมณ์สุข หรืออารมณ์ที่ก่อให้เกิดสุข การเกิดอารมณ์ทั้งสองประเภทนี้ย่อมจะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์และพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์ทุกวัย

อารมณ์ของวัยรุ่นมักจะเกิดได้ง่าย เร้าร้อน รุนแรงและเปลี่ยนแปลงได้ง่าย นักจิตวิทยาได้เรียกการแสดงออกของอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นว่า วยพายุบู่แคม (storm and stress) ซึ่งหมายถึงอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ง่าย รุนแรง อ่อนไหว สามารถเปลี่ยนจากอารมณ์หนึ่งไปเป็นอีกอารมณ์หนึ่งได้ค่อนข้างง่าย และรวดเร็ว

เกี่ยวกับลักษณะอารมณ์ของวัยรุ่นนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2543 : 55) ได้อธิบายไว้ ดังนี้

3.1.1 มีความรุนแรง บางทีสาเหตุของอารมณ์จะเป็นสาเหตุเพียงเล็กน้อย เช่น การที่พ่อแม่ห้ามเที่ยว หรือห้ามคบเพื่อนบางคน อาจจะทำให้เด็กวัยรุ่นบางคนมีอารมณ์รุนแรงจนถึงกับคิดฆ่าตัวตาย

3.1.2 เปลี่ยนแปลงได้ง่าย อารมณ์ของวัยรุ่นส่วนใหญ่ไม่คงที่ ไม่สม่ำเสมอ อารมณ์บางอย่างอาจเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว และหายไปอย่างรวดเร็ว เช่น อารมณ์โกรธ อารมณ์ดีใจ เป็นต้น

3.1.3 ขาดการควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์ เมื่อวัยรุ่นมีอารมณ์จะแสดงออกอย่างเปิดเผย เช่น การถกเถียง การกระทบกระทั่ง เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม การควบคุมอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นนี้ขึ้นอยู่กับอายุด้วย กล่าวคือ ถ้าหากมีอายุมากการควบคุมอารมณ์ยิ่งทำได้มากขึ้น

3.1.4 อารมณ์บางชนิดโดยเฉพาะอย่างยิ่งอารมณ์ที่เกิดจากความผิดหวัง แม้ในตอนแรกจะไม่แสดงออกอย่างรุนแรง แต่เมื่อนานเข้าแม้จะลดความรุนแรงลงไปก็ตาม แต่อารมณ์นี้จะติดค้างอยู่ในใจของวัยรุ่นอยู่นาน จนบางครั้งทำให้จิตใจเศร้า ว่าเหว่จนกระทั่งเกิดความเครียดขึ้นได้

3.2 บุคลิกภาพ เป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ บุคลิกภาพเกิดจากการผสมผสานขององค์ประกอบด้านอื่น ๆ อันได้แก่ ทางกาย อารมณ์ สติปัญญา และสังคม นักจิตวิทยา กล่าวว่าบุคลิกภาพเป็นผลงานของความคิด ความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเอง โดยประเมินจาก 2 แหล่งคือ การประเมินจากความคิดของตนเอง และความเข้าใจหรือความรู้สึกที่เจ้าตัวคิดว่าคนอื่นมีต่อตน บุคลิกภาพเป็นลักษณะและพฤติกรรมเฉพาะตัวบุคคลที่แสดงออก หรือตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นบุคคล สังคม หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ

นักจิตวิทยาแบ่งองค์ประกอบของบุคลิกภาพออกเป็น 2 ส่วน ซึ่งสัมพันธ์และเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน คือ

3.2.1 มโนภาพแห่งตน เป็นแกนหลักของบุคลิกภาพ เป็นแนวคิดหรือความรู้สึกนึกคิดว่าตนเป็นใคร เป็นอะไร (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2543 : 57) ได้ให้ความหมายของคำว่า มโนภาพแห่งตน หมายถึง ความรู้สึกตอบสนองต่อตนเองในด้านต่าง ๆ รวมทั้งความรู้สึกเกี่ยวกับนิสัยและคุณสมบัติของตนเองด้วย

มโนภาพแห่งตนแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ตัวตนภายนอก อันได้แก่ รูปร่าง หน้าตา เป็นบุคลิกลักษณะที่มองเห็นได้จากภายนอก ในส่วนนี้วัยรุ่นจะมีความรู้สึกมาก โดยสังเกตเห็นได้ว่าวัยรุ่นจะมีความพิถีพิถันในด้านรูปร่างหน้าตา พยายามเลียนแบบกันทั้งในด้านการแต่งกายและกิริยาท่าทาง ในส่วนที่สอง คือตัวตนภายใน เป็นส่วนที่เรียกว่าจิต ซึ่งได้แก่ ความรู้สึก ความคิด และการรู้แจ้งหรือการรับรู้ เป็นสิ่งที่เราไม่สามารถมองเห็นได้

แต่ส่วนนี้เองจะเป็นตัวบ่งการให้วัยรุ่นแสดงพฤติกรรมหรือการกระทำของตัวคนภายนอก ทั้งในทางดีและทางชั่ว การพัฒนาตัวคนภายในเกิดจากการเรียนรู้หรือสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่

3.2.2. ลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกบ่อย ๆ ลักษณะนิสัยนี้มีต้นกำเนิดมาจากมโนภาพแห่งตน กล่าวคือ คนเราจะมิมโนภาพแห่งตนเป็นอย่างไรนั้น ไม่มีใครจะทราบได้จนกว่าบุคคลนั้นจะแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมหรือลักษณะนิสัย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพนั้น กล่าวโดยสรุปมี 2 ประการ คือ พันธุกรรม และการเรียนรู้

พันธุกรรมเป็นเครื่องกำหนดตัวคนภายนอก ได้แก่รูปร่างหน้าตา อันเป็นลักษณะทางกายภาพ นอกจากนี้การมีวุฒิภาวะทางกาย การกระทำของบุคคลภายในครอบครัว

การเรียนรู้ จะทำให้บุคคลสามารถสร้างมโนภาพแห่งตน และลักษณะนิสัยขึ้นมาได้ บุคคลจะพัฒนาส่วนนี้จากการฝึกฝน จากการเอาตัวเองไปเทียบเคียงกับตัวแบบที่เกี่ยวข้อง เช่น เพื่อน คนที่ตนเองยกย่องนิยม เป็นต้น

3.3 ครอบครัว ครอบครัวถือว่าเป็นสังคมหน่วยย่อยที่สุดซึ่งวัยรุ่นจะต้องเกี่ยวข้องกับด้วย โดยทั่วไปสังคมจะประกอบด้วย พ่อแม่ ลูก พี่น้อง และญาติ

ในสภาพครอบครัวปัจจุบันจะมีลักษณะที่เป็นครอบครัวขนาดเล็ก ประกอบด้วยพ่อแม่และลูกเท่านั้น ปัญหาที่มักจะมีอยู่ในครอบครัวประเภทนี้ โดยเฉพาะครอบครัวที่อยู่ในเมืองก็คือ การที่พ่อแม่ไม่ค่อยมีเวลาให้กับลูก กล่าวคือ ตอนเช้าต่างคนก็ต่างรีบร้อนออกจากบ้านเพื่อไปทำงานและไปเรียนหนังสือ กว่าจะกลับบ้านก็เป็นเวลาเย็น โอกาสที่จะได้พบปะสนทนากันก็มักจะเป็นวันหยุดเท่านั้น แต่ถ้าเป็นพ่อแม่ที่มีกิจกรรมอื่นทางสังคมก็จะทำให้ลูกยังต้องอาศัยอยู่ตามลำพังมากขึ้น

วัยรุ่นที่มีครอบครัวที่อบอุ่นเป็นประชาธิปไตย จะทำให้เป็นคนที่มีเหตุผล กล้าตัดสินใจโดยอาศัยเหตุผลประกอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง พฤติกรรมที่แสดงออกเป็นพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ

วัยรุ่นที่มีครอบครัวขาดความอบอุ่น หรือพ่อแม่มีความเข้มงวดเกินไป หรือครอบครัวที่ขาดพ่อหรือแม่ จะทำให้แสดงพฤติกรรมหลายประการที่สังคมไม่ยอมรับ เช่น ก้าวร้าว เกเร คิดยาเสพติด หรือถูกเพื่อนชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย การตัดสินใจหรือการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เป็นไปโดยอิทธิพลของเพื่อนมากกว่า ครอบครัว นอกจากนั้น จากการศึกษาฮอปท์แมน พบว่าเด็กวัยรุ่นชายที่มาจากครอบครัวที่ขาดพ่อได้คะแนนทางด้านความนิยม และศีลธรรมต่ำ แต่เป็นคนที่อยู่ในกรอบของระเบียบมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีพ่ออยู่ด้วย (มหาวิทยาลัยสุโขทัยวารสาร 2543 : 62)

3.4 โรงเรียน โรงเรียนเป็นสถาบันที่นับว่ามีอิทธิพลต่อวัยรุ่น เป็นแหล่งที่ส่งเสริมให้วัยรุ่นมีพัฒนาการทางสติปัญญา ความสามารถ และสังคมเป็นอย่างมาก โรงเรียนมีหน้าที่จัดประสบการณ์ทางตรง เพิ่มพูนความรู้ เจตคติ และทักษะบางประการให้แก่ นักเรียน โดยตรง โดยการจัดหลักสูตรการสอนวิชาต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน

โรงเรียนเมืองคัมภ์ประกอบที่สำคัญ คือ ผู้บริหาร ครู เพื่อน และบุคลากรอื่น ในที่นี้จะขอจำแนกถึงบทบาทหน้าที่องค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

3.4.1 ผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมทั้งปวงของโรงเรียน เป็นผู้ริเริ่มสนับสนุน และตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียน

3.4.2 ครู ครูจะต้องเข้าใจธรรมชาติของวัยรุ่นเป็นอย่างดี เข้าใจถึงความต้องการและความสนใจของวัยรุ่น ครูควรจะเป็นแบบอย่างที่ดีของวัยรุ่น ครูควรจะเป็นที่ปรึกษาของวัยรุ่นได้ ครูควรมีเจตคติที่ดีต่อวัยรุ่น

3.4.3 เพื่อน เพื่อนเป็นประสบการณ์ที่วัยรุ่นมีกับเพื่อนร่วมโรงเรียน มีอิทธิพลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรม การจัดที่นั่งในห้องเรียน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้มีผลต่อการคบเพื่อนของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก

3.4.4 บุคลากรอื่น ในโรงเรียนนอกจากผู้บริหาร ครู และเพื่อนแล้ว ยังมีบุคลากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นด้วย เช่น คนงาน ภารโรง เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ซึ่งบุคคลเหล่านี้ อาจจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับวัยรุ่นได้มาก เพื่อที่ต้องการความช่วยเหลือคนทำกิจการบางอย่างซึ่งในบางครั้งอาจเป็นพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องได้

3.5 ชุมชน เมื่อมนุษย์เกิดมาสังคมหรือสถาบันแรกที่จะต้องพบ คือครอบครัว ถัดจากครอบครัวก็คือชุมชน ในชุมชนประกอบด้วยครอบครัวหลายครอบครัว และสถาบันอื่นอันได้แก่ ศาสนา หน่วยงาน และอื่น ๆ

วัยรุ่นจะมีความสัมพันธ์กับครอบครัว โรงเรียน และชุมชนอย่างแยกไม่ออก การที่วัยรุ่นจะมีพฤติกรรมอย่างไรวึ่งั้น ชุมชนนับว่ามีอิทธิพลมาก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าวัยรุ่นอยู่ในชุมชนแบบใด

โดยทั่วไปเราสามารถแบ่งชุมชนออกได้หลายประเภท คือ

3.5.1 ชุมชนชนบท มีลักษณะที่สำคัญคือเป็นชุมชนขนาดเล็ก การรวมตัวกันมักจะเป็นไปอย่างหลวม ๆ ไม่มีระเบียบข้อบังคับใด ๆ มีระเบียบประเพณีเป็นเครื่องกำหนดเครื่องอำนวยความสะดวกและสิ่งฟุ่มเฟือยต่าง ๆ มีน้อย สมาชิกในชุมชนมักจะเกี่ยวข้องและรู้จักกันไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ดังนั้นความสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิกจึงเป็นไปอย่างค่อนข้างจะเข้าใจและเห็นอกเห็นใจกัน การตัดสินใจปัญหาหรือพฤติกรรมมักจะใช้ระเบียบประเพณีของชุมชนเป็นเกณฑ์ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันและกัน การแข่งขันมักจะมีน้อย จึงทำให้สมาชิกของชุมชนนี้บางแห่งขาดความกระตือรือร้น

วัยรุ่นที่อยู่ชุมชนประเภทนี้จึงมักมีพฤติกรรม ที่คล้อยตามชุมชนไปด้วย กล่าวคือ เป็นคนขาดความกระตือรือร้น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเห็นอกเห็นใจกัน ค่อนข้างเป็นคนหัวอ่อน และเคารพในระเบียบประเพณี

3.5.2 ชุมชนเมือง มีลักษณะตรงข้ามกับชุมชนชนบท กล่าวคือ เป็นชุมชนขนาดใหญ่ มักจะมีระเบียบข้อบังคับของชุมชน ในชุมชนมีเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ค่อนข้างสมบูรณ์ สมาชิกภายในกลุ่มไม่ค่อยรู้จักกัน ความสัมพันธ์ค่อนข้างห่างเหิน การตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นต้องอาศัย ระเบียบข้อบังคับของชุมชนเป็นเครื่องมือ การแข่งขันกันระหว่างสมาชิกมีมาก ทำให้สมาชิกภายในชุมชนประเภทนี้ค่อนข้างกระตือรือร้น

วัยรุ่นที่อยู่ในชุมชนประเภทนี้ จะมีพฤติกรรมที่รวมกลุ่มกันเฉพาะคนที่อยู่ในระดับเดียวกัน หรือโรงเรียนเดียวกัน พฤติกรรมที่แสดงออกเป็นไปในทางที่ถูกต้อง เช่น การศึกษาหาความรู้ร่วมกัน แต่ในบางกลุ่มก็มีพฤติกรรมที่ผิดไป เช่น การเที่ยวกลางคืน มั่วสุมกัน ดิตยาเสพติด เป็นต้น

3.5.3 ชุมชนแออัด ส่วนใหญ่แล้วชุมชนแออัดมักจะเป็นชุมชนที่อยู่ในเมืองขนาดใหญ่ เกิดจากการที่ผู้คนอพยพเข้ามาเพื่อประกอบอาชีพ ชุมชนนี้ส่วนใหญ่ไม่มีที่ดินของตนเอง ที่อยู่อาศัยมักเกิดจากการรुक้าที่สาธารณะที่พักอาศัยไม่เป็นระเบียบ มีลักษณะชั่วคราวมากกว่าถาวร ขาดเครื่องอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภค สมาชิกของชุมชนจะเห็นใจกัน ทุกคนต้องพยายามช่วยตนเองเพื่อดำรงชีวิต วัยรุ่นที่มาจากชุมชนแออัดในบางครั้งจะมีปัญหาด้านความประพฤติ และสุขภาพ

3.5.4 ชุมชนกลุ่มน้อย สมาชิกของชุมชนอาจจะมี ความแตกต่างกันไปจากชนกลุ่มใหญ่ในด้านเชื้อชาติ หรือศาสนา ชนกลุ่มนี้มักจะมีระเบียบประเพณีและข้อบังคับของตนเองที่ในบางข้ออาจจะแตกต่างหรือเหมือนกับชุมชนภายนอกก็ได้ วัยรุ่นจากชุมชนนี้เมื่อเวลาเข้าร่วมชุมชนภายนอก อาจจะต้องปรับตัวและพฤติกรรมของตนให้สอดคล้องกับชุมชนภายนอกด้วย

ปัจจัยทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมมนุษย์นั้นได้แก่ อารมณ์และบุคลิกภาพ ซึ่งเป็นส่วนที่สังเกตได้ง่าย เพราะเป็นพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์ทุกเพศทุกวัย โดยมีปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องในด้านครอบครัว โรงเรียน และชุมชนที่จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่นในยุคปัจจุบัน และในอนาคต

4. การเห็นคุณค่าในตนเอง

4.1 ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง

มาสโลว์ (Maslow, 1970) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรัก และการเป็นเจ้าของ ความต้องการนี้ประกอบด้วย ความนับถือตนเอง

เชื่อมั่นในตนเอง และหากได้รับการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองไปอีกก็จะเข้าสู่ขั้นการบรรลุ
สัจแห่งตน (Self - Actualization)

คอปเปอร์สมิท (Coopersmith, 1981 : อ้างถึงใน จงกลณี ตัญเจริญ, 2 W)
กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นการประเมินตนเองจากการกระทำสิ่งต่าง ๆ และความพึง
พอใจในอัตมโนภาพแห่งตน

เอมีรี และคณะ (Emery EM and others 1993 : 224-225) กล่าวว่า การเห็น
คุณค่าในตนเองเป็นการประเมินคุณค่าของตนเอง ของบุคคลในประสบการณ์ 3 ส่วน คือ
ความรู้สึกมีคุณค่าของตนต่อกลุ่มเพื่อน ต่อครอบครัว และต่อโรงเรียน

ภานิตา ภูโตหนา (2539 : 15) สรุปความหมายการเห็นคุณค่าในตนเองว่าเป็น
ความรู้สึกที่เกิดจากการประเมินตนเอง เกี่ยวกับความสามารถในการทำอะไรให้ประสบ
ความสำเร็จ ความมีคุณค่า เป็นที่ยอมรับของตนเองและคนอื่น มีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่ง
สามารถสื่อออกมาให้เห็นในรูปของคำพูดและการกระทำ

กล่าวโดยสรุป การเห็นคุณค่าในตนเองหมายถึง ความรู้สึกที่เกิดจากการประเมิน
ตนเองว่ามีคุณค่าเป็นที่ยอมรับของตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบและมีความเชื่อมั่นใน
ตนเอง

4.2 ความคิดเกี่ยวกับ “ตน” ของเด็กวัยรุ่น

4.2.1 แนวคิดในการประเมินตนเอง การประเมินตนเองของวัยรุ่น หรือ
ความคิดเกี่ยวกับตนเอง (self concept) มักมาจากความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่บุคคลอื่นมีต่อ
ตน มากกว่าที่เขาจะประเมินความคิดเห็นด้วยตนเอง เขามักคาดหวังว่าสิ่งที่เขาสนุก ตื่นเต้น
สนใจ ชอบ คนอื่น ๆ จะต้องรู้สึกสำนึกเช่นนั้นด้วย ดังนั้นหาพ่อแม่แสดงความไม่เห็นด้วยต่อ
ดนตรีที่เขาชอบ ต่อเสื้อผ้าที่เขาสวมใส่ ต่อทรงผมที่เขาเลือกไว้ เขาจึงรู้สึกสับสนระคนแปลก
ใจเมื่อวัยรุ่นพบปะกันจึงมักวิพากษ์วิจารณ์ซึ่งกันและกันเกี่ยวกับทรงผม แบบเสื้อ รองเท้า
ลัทธิ ความสนใจ รสนิยมต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อทดสอบว่าคนอื่นคิดเห็นต่อสิ่งนั้นอย่างไร คนอื่น
รู้สึกกับตนอย่างไร แตกต่างกับแนวคิดและทัศนคติของตนเกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ อย่างไร เพียงไร

4.2.2 ตน 3 ลักษณะ ตน หรือ self ของวัยรุ่นอาจแบ่งได้ 3 ลักษณะ คือ
ลักษณะบุคลิกภาพภายนอก “abding self” ลักษณะบุคลิกภาพภายใน “transient self” และ
โลกส่วนตัว “personal fable”

ลักษณะบุคลิกภาพภายนอก (abding self) คือลักษณะของวัยรุ่นที่เห็นได้ง่าย
เปลี่ยนแปลงง่าย เช่น รสนิยมในการแต่งตัว ทรงผม รองเท้า อาหาร เพื่อนที่ชอบ เพลง
 ฯลฯ ส่วนนี้เป็นส่วนที่เปลี่ยนแปลงได้ง่าย เป็นส่วนที่เด็กวัยรุ่นเปิดเผยให้ผู้อื่นรู้โดยเฉพาะ
เพื่อน

ลักษณะบุคลิกภาพภายใน (transient self) คือลักษณะภายในด้านสติปัญญา ความสามารถ ส่วนนี้เป็นส่วนที่ค่อนข้างเป็นโลกส่วนตัวของวัยรุ่น ซึ่งเขาไม่ยอมเปิดเผยให้ผู้อื่นรู้โดยเฉพาะผู้สูงวัยกว่าหรือผู้ที่เด็กกว่าตน

โลกส่วนตัว (personal fable) เป็นส่วนหนึ่งของความคิดฝัน เป็นโลกส่วนตัว เป็นจินตนาการเกินความเป็นจริง เขามักเป็นตัวเอกของเรื่องที่เขาคิดฝันขึ้น คนอื่น ๆ อาจจะไม่เห็นไม่เข้าใจโลกส่วนตัวแบบนี้ของเขา เขาอาจเล่าหรือเปิดเผยโลกส่วนตัวด้านนี้ของเขา โดยการเขียนบันทึก (diary) หรือบอกเล่าแก่เพื่อนที่เขาสนิทหรือไว้วางใจจริง ๆ การที่เด็กวัยรุ่นชอบอ่านนวนิยายเพื่อฝันหรือการ์ตูนต่าง ๆ นั้นเป็นการสนองตอบแนวคิดด้านนี้ของเขา ซึ่งบางทีลักษณะนี้อาจติดตัวไปจนเป็นผู้ใหญ่ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2540, : 353)

5. องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง

คอปเปอร์สมิท (Coopersmith, 1981 : อ้างถึงใน จงกลณี ดุษฎีเจริญ, 2540) แบ่งองค์ประกอบของการเห็นคุณค่าในตนเองออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

5.1 องค์ประกอบภายใน หมายถึง องค์ประกอบที่เป็นลักษณะเฉพาะของบุคคลแต่ละคน ที่มีผลทำให้การเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคลแต่ละคนแตกต่างกันไป ประกอบด้วย

5.1.1 ลักษณะทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพของบุคคลมีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเอง บางลักษณะมีส่วนช่วยให้บุคคลเกิดการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มมากขึ้น หรือเอื้ออำนวยให้บุคคลประสบความสำเร็จในกิจกรรมนั้น ๆ เช่น ความมั่งคั่งทางจิตใจ ความแข็งแรง ซึ่งขึ้นอยู่กับค่านิยมของสังคมนั้น ๆ

5.1.2 ความสามารถทั่วไป สมรรถภาพและการกระทำ จะมีความสัมพันธ์และช่วยส่งเสริมให้บุคคลเกิดการมองเห็นคุณค่าในตนเองโดยใช้สติปัญญาเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่กำลังศึกษาเล่าเรียน การประสบกับความสำเร็จ หรือความล้มเหลวจะส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง

5.1.3 ภาวะทางอารมณ์ เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความพึงพอใจ ความรู้สึกเป็นสุข ความวิตกกังวลของบุคคล ซึ่งเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น แล้วส่งผลต่อการประเมินตนเอง บุคคลใดที่ประเมินตนเองไปในทางที่ดีจะแสดงความรู้สึก และมีความพึงพอใจตลอดจนภาวะอารมณ์ด้านบวก ตรงกันข้ามหากบุคคลประเมินตนเองในทางไม่ดี ก็จะมีประเมินตนเองว่าไม่มีความพึงพอใจ ไม่สามารถประสบความสำเร็จในอนาคตได้

5.1.4 ค่านิยมส่วนบุคคล บุคคลจะประเมินตนเองกับสิ่งที่ตนเองให้คุณค่า เช่น บุคคลที่ให้คุณค่าแก่ความสำเร็จด้านการเรียน หากตัวเขาประสบความสำเร็จทางด้านนี้ จะส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง สภาพสังคมค่านิยมส่วนตัวมีความสอดคล้องกับค่านิยมของสังคม การเห็นคุณค่าในตนเองก็ยิ่งสูงขึ้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าค่านิยมส่วนตัวของบุคคลไม่

5.1.5 ความทะเยอทะยาน การประเมินตนเอง มีพื้นฐานมาจากการเปรียบเทียบผลงานและความสามารถของตนกับมาตรฐานส่วนที่ตัวเองตั้งเกณฑ์ไว้ ถ้าบุคคลมีผลงานหรือความสามารถตรงตามเกณฑ์หรือดีกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ บุคคลจะเกิดการเห็นคุณค่าในตนเองที่ดี แต่หากไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ บุคคลนั้นจะมีความรู้สึกที่ตนเองล้มเหลว ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองลดต่ำลง

5.2 องค์ประกอบภายนอกคน หมายถึง สภาพแวดล้อมที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ส่งผลให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองที่แตกต่างกัน ประกอบด้วย

5.2.1 ความสัมพันธ์กับบิดามารดา

คอปเปอร์สมิท (Coopersmith, 1981 : อ้างถึงใน จงกลณี ค้อยเจริญ, 2540) ศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองต่อตัวเด็กคือ สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาและบุตร โดยบิดามารดายอมรับบุตร มีการกำหนดขอบเขตการกระทำไว้อย่างชัดเจน ให้อิสระกับบุตร ที่อยู่ในขอบเขตของการกระทำที่กำหนดให้

5.2.2 โรงเรียนและการศึกษา

โรงเรียนสามารถจัดสภาพแวดล้อมในการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับตัวเด็กต่อจากที่บ้าน ให้เด็กสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างอิสระไม่ขัดต่อระเบียบที่วางไว้ เป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความมั่นใจในตนเอง สามารถเป็นที่พึ่งตนเองได้ ครูเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองการให้ความเชื่อมั่นในความสามารถและสมรรถภาพแก่เด็ก และชื่นชมในผลงานตามความสามารถของเด็ก จะเป็นกำลังใจให้ความคิดและทัศนคติที่มีต่อตนเองของเด็กพัฒนาขึ้น อันจะมีผลต่อการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง (Good, 1970 อ้างถึงใน สุใจ ตั้งทรงสวัสดิ์ , 2532)

5.2.3 สถานภาพทางสังคม

สถานภาพทางสังคมเป็นสิ่งที่แสดงถึงตำแหน่ง หรือสถานภาพของบุคคลในสังคม โดยการพิจารณาจากลักษณะอาชีพ รายได้และสถานที่อยู่อาศัย บุคคลที่มาจากสถานภาพทางสังคมในระดับสูง จะได้รับการปฏิบัติที่ทำให้เขาเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่ามากกว่าบุคคลอื่น อย่างไรก็ตาม คอปเปอร์สมิท และ โรเซนเบิร์ก (Coopersmith and Rosenberg 1981, อ้างถึงใน นาดยา วงศ์หลีกภัย , 2532) ศึกษาพบว่า สถานภาพทางสังคมมีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างไม่เด่นชัด เพราะบุคคลที่มาจากสถานภาพทางสังคมในระดับต่ำ มีทั้งบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงและต่ำ

5.2.4 กลุ่มเพื่อน

การมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นในสังคม จะช่วยให้บุคคลมีการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองโดยการเปรียบเทียบความคล้ายคลึงของตนเองกับบุคคลอื่นทางด้านทักษะความสามารถ พรสวรรค์ และความถนัด (นิราศศิริ โรจนธรรมกุล, 2535 : 175)

6. การพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่น

การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมและสังคมรอบ ๆ ตัว โดยมีจุดเริ่มต้นจากภายในครอบครัวกล่าวคือ การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นสิ่งที่พัฒนามาตั้งแต่วัยเด็ก สิ่งสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กคือ สัมพันธภาพของบิดามารดา และบุคคลสำคัญอื่น ๆ ที่มีต่อเด็ก ซึ่งการมีสัมพันธภาพกับบุคคลสำคัญของเด็ก จะช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองได้

จากการศึกษาของ ไมเซนเฮลเดอร์ (Meisenhelder, 1985 อ้างถึงใน จงกลณี ดุษฎีเจริญ, 2540) ได้ชี้ให้เห็นว่า บิดามารดามีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคล โดยเขาได้อ้างการศึกษาของ โรเซนเบิร์ก (Rosenberg, 1965) ซึ่งได้ทำการศึกษาในเด็กนักเรียนชั้นเด็กเล็ก และชั้นเด็กโตจำนวนมากกว่า 5,000 ราย และสรุปผลการศึกษาว่า ภูมิหลังและเจตคติของบิดามารดา เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็ก โดยมีรายละเอียดของผลการศึกษาดังนี้

1. ความสนใจดูแลเอาใจใส่ของบิดามารดา เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็ก
2. เด็กที่ไม่ได้กำพร้าบิดามารดา จะมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง สูงกว่าเด็กที่กำพร้าบิดามารดา
3. เด็กชายที่มาจากฐานะทางสังคมที่ดี จะมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าเด็กที่มาจากฐานะทางสังคมที่ต่ำกว่า
4. ครอบครัวที่แตกแยก จะมีผลกระทบต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของเด็ก นอกจากบิดามารดา จะเป็นผู้มีอิทธิพลต่อเด็กในระยะต้นแล้ว ยังมีความสำคัญต่อเนื่องไปจนกระทั่งเข้าสู่วัยรุ่นและวันต่อ ๆ ไป ร่วมกับเพื่อนและผู้ใหญ่คนอื่น ๆ ในสังคมที่มีการติดต่อเกี่ยวข้องกับตัวก็จะมีอิทธิพลต่อเด็กเพิ่มมากขึ้น และกลายเป็นบุคคลสำคัญในโอกาสต่อ ๆ ไป กระบวนการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยที่การเห็นคุณค่าในตนเองจะเพิ่มขึ้นตามอายุ ซึ่งจะมีผลกระทบอย่างมาก ตั้งแต่ช่วงของวัยรุ่นถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น กล่าวคือ ในช่วงวัยรุ่นเป็นระยะที่มโนทัศน์เกี่ยวกับตนเองของมนุษย์ไม่มีความแน่นอนและมีการเปลี่ยนแปลงมากกว่าระยะอื่น ๆ เพราะเป็นช่วงที่เด็กกำลังก้าวสู่วัยผู้ใหญ่ ซึ่งบุคลิกภาพและเอกลักษณ์เริ่มก่อตัวขึ้นเป็นการถาวรในแต่ละบุคคล ดังนั้นบิดามารดาควรดูแลเอาใจใส่บุตรของตนเอง เพื่อช่วยให้บุตรมีการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง เพราะสิ่งนี้เป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การดำรงชีวิตซึ่งมีการเรียนรู้ตลอดเวลา เมื่อบุคคลเกิดการรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองในทางที่ดี จะทำให้เกิดการยอมรับนับถือตนเอง สามารถที่จะอยู่ในสังคม สิ่งแวดล้อม หรือบุคคลที่อยู่รอบข้างได้อย่างเป็นสุข

7. วิธีการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง

คอปเปอร์สมิท (Coopersmith, 1981 : อ้างถึงใน จงกลณี ต้อยเจริญ, 2540) แบ่งองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองไว้ 4 องค์ประกอบ คือ

1. การได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลสำคัญรอบข้าง
2. การประสบความสำเร็จในชีวิตตามสถานภาพของคนในสังคม และสังคมเห็นพ้อง

ต้องกันโดยมีปัจจัยดังนี้ คือ

2.1 การมีอิทธิพลและการควบคุมคนอื่นได้ซึ่งแสดงถึงอำนาจ การได้รับการยอมรับ ความสนใจ ความรัก ซึ่งทำให้รู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีความสำคัญ

2.2 การเป็นบุคคลที่มีศีลธรรม ตามเกณฑ์ของสังคม ซึ่งแสดงถึงการเป็นบุคคลที่มีคุณความดี น่าเชื่อถือ ศรัทธา

2.3 การประสบความสำเร็จตามความมุ่งหวัง ซึ่งแสดงถึงการมีความสามารถ

3. ความพยายามที่จะให้ได้มาในสิ่งที่ตนต้องการ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่าและสำคัญ

4. ขอบเขตของความสามารถที่จะวัดผลกระทบต่อบุคคล ความวิตกกังวลเพื่อให้เกิดความสมคูลย์

วัตสันและเบลล์ (Watson and Bell, 1990 อ้างถึงในภนิตา ภูโตมนา, 2539) กล่าวว่า องค์ประกอบที่มีผลต่อการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองประกอบด้วย 4 ประการ คือ

1. บุคคลที่สำคัญในชีวิตของตนเอง
2. ความคาดหวังในบทบาททางสังคม
3. พัฒนาการทางด้านสังคมและจิตใจ
4. การปรับตัวและการติดต่สื่อสาร

จอห์นสัน และ จอห์นสัน (Johnson and Johnson, 1987 อ้างถึงในภนิตา ภูโตมนา, 2539) ได้เสนอแบบแผนปฏิสัมพันธ์ของการเข้าร่วมกลุ่ม ที่สัมพันธ์กับการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองว่า มีลักษณะดังนี้

1. ให้การยอมรับบุคคลอย่างไม่มีเงื่อนไข
2. ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือบุคคลในด้านการเรียน ด้านส่วนตัว
3. เข้าใจความรู้สึกของบุคคล
4. ให้บุคคลได้รับผลสำเร็จในสถานการณ์ที่ต้องการ
5. ให้การตอบสนองด้านจิตใจ
6. ให้บุคคลสร้างกำลังใจในชีวิตให้กับตนเอง

บรูโน (Bruno, 1983 อ้างถึงใน ภนิตา ภูโตมนา, 2539) กล่าวถึงวิธีการที่จะช่วยพัฒนาให้บุคคลเห็นคุณค่าในตนเองมี 4 วิธีการ คือ

1. การได้รับคำแนะนำหรือข้อคิดโดยตรงจากผู้อื่น แต่จะต้องเป็นข้อมูล ข้อคิดในทางบวก ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลนั้นเกิดกำลังใจ และเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง

2. การพยายามสร้างความสำเร็จให้กับตนเองมากขึ้น

3. การลดความคาดหวังต่าง ๆ ลงให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของตน เช่น การลดความปรารถนา ความต้องการ ความคาดหวังต่าง ๆ ลง อีกทั้งพยายามปรับระดับความปรารถนาให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมกับความสามารถที่แท้จริงของตน จะเป็นการช่วยทำให้เกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มมากขึ้นได้

4. การยุติการประเมินค่าของตนเอง จากแนวคิดของ Ellis ซึ่งกล่าวว่า มนุษย์เรานั้นเพียงแต่มีชีวิตอยู่ก็มีคุณค่าแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องประเมินค่าของตนเองอีกต่อไป ด้วย ความคิดเช่นนี้จึงเชื่อว่า ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองจะเพิ่มมากขึ้นได้ หากบุคคลนั้นเลิกพิจารณาตัดสินค่าของตนเอง

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองมีวิธีการดังนี้ ก็

1. การที่บุคคลได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลรอบข้างว่า เป็นบุคคล A8 ความสำคัญ มีคุณค่า เป็นบุคคลที่สามารถจะประสบความสำเร็จในชีวิตได้ตามสถานภาพของตนเองในสังคม

2. การที่บุคคลได้รับการสนับสนุน หรือกำลังใจ รวมทั้งคำแนะนำ และข้อคิดที่เป็นประโยชน์ อันส่งผลให้บุคคลเกิดกำลังใจ และเกิดความพยายามที่จะสร้างความสำเร็จให้กับตนเองมากขึ้น

3. การที่บุคคลได้รับโอกาส หรือประสบการณ์ร่วมในกลุ่ม ในการแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับค่านิยมส่วนตัว ที่มีความสำคัญต่อบุคคลนั้น ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลเกิดความรู้สึกไว้วางใจ ความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก เป็นต้น

4. การที่บุคคลได้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมในกลุ่ม ทำให้ได้สำรวจตนเอง เกิดความเข้าใจในตนเอง เข้าใจในความต้องการ ความปรารถนา และความคาดหวังต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้บุคคลสามารถเข้าใจถึงความสามารถที่แท้จริงของตนเอง สามารถปรับระดับของความต้องการ หรือความปรารถนาให้สอดคล้องกับความสามารถที่แท้จริงได้อย่างเหมาะสม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

อัจฉราพรรณ เทศะปุระ (2524) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ณ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง ผลการศึกษาพบว่า เด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำมีการศึกษาต่ำ และมีบิดามารดาที่มีการศึกษาต่ำ ลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว มีพ่อ แม่ ลูก เข้าบ้านผู้อื่นอยู่ และอยู่ในบริเวณแหล่งเสื่อมโทรม มีจำนวนพี่น้องมาก มีรายได้ครอบครัวในระดับต่ำ เคยถูกจับกุมมาแล้วเกินกว่า 2 ครั้ง ความผิดครั้งแรกเป็นประเภทคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินและศาลตัดสินให้ฝึกอบรม ในระยะเวลาระหว่าง 8-12 เดือน การกระทำผิดซ้ำครั้งนี้เป็นครั้งที่ 3 เป็นประเภทคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน และฝึกอบรมเป็นระยะเวลานาน

กว่าครั้งแรก นอกจากนี้ยังพบว่าเยาวชนกระทำผิดซ้ำเพศชาย ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักน้อยแต่ควบคุมมาก มีการคบค้าสมาคมกับผู้มีความประพฤติเบี่ยงเบน มีความโน้มเอียงไปในทางเป็นปฏิปักษ์ต่อกฎหมาย เมื่ออยู่ในสถานฝึกและอบรมครั้งแรก คบเพื่อนไม่ดี มีแนวโน้มกระทำผิดซ้ำสูงขึ้น ประเภทคดีรุนแรงขึ้น ลักษณะโทษหนักขึ้น ระยะเวลาการฝึกอบรมสูงกว่าความผิดครั้งแรกมากกว่าเพศหญิง

โสภกา ชูพิกุลชัย และคณะ (2524) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การกระทำผิดซ้ำของผู้ได้รับการปลดปล่อยจากการพระราชทานอภัยโทษปี พ.ศ.2522-2533 โดยศึกษาเปรียบเทียบ ระหว่างกลุ่มผู้กระทำผิดซ้ำ ภายหลังได้รับการปลดปล่อยจากการได้รับพระราชทานอภัยโทษหมู่ปี พ.ศ.2522 จำนวน 139 ราย และกลุ่มผู้กระทำผิดครั้งแรกจำนวนสองเท่าของผู้กระทำผิดซ้ำ พบว่า ผู้กระทำผิดครั้งแรกส่วนใหญ่อายุต่ำกว่า 25 ปี การศึกษาจบชั้นประถมที่ 4 หรือต่ำกว่ารายได้ต่อเดือนสูงกว่า 1,000 บาท ส่วนใหญ่สตรีมีการรับผิดชอบอุปการะผู้อื่นมากกว่า 2 คนขึ้นไป อุปนิสัยโดยทั่วไปเป็นผู้ที่ชอบทดลองหาประสบการณ์ใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา

ศรีหทัยา ชูสุวรรณ (2526) ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทของงานสังคมสงเคราะห์กับการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำ กลุ่มตัวอย่าง เป็นเด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำ อายุ 7 - 25 ปี จากสถานฝึกและอบรมสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง จำนวน 130 ราย โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบสอบถาม และรวบรวมข้อมูลจากบิดามารดาและผู้ปกครอง ของเด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำ จำนวน 91 ราย ผลการวิจัยสรุปได้ว่า สาเหตุแห่งการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนประกอบด้วยปัจจัยที่เกี่ยวข้องอยู่ 3 ประการ คือ ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางจิตใจ และปัจจัยทางกายภาพ โดยมีปัจจัยทางสังคมเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุด ซึ่งได้แก่ สภาพครอบครัวบกพร่อง เด็กและเยาวชนมีการศึกษาต่ำ ลักษณะครอบครัวเดี่ยว มีพี่น้องหลายคน การคบเพื่อนของเด็กและเยาวชนกระทำผิดมีการคบเพื่อนเป็นจำนวนมากถึง 7 คน ซึ่งมีความประพฤติเบี่ยงเบนสูง และมีความโน้มเอียงไปในทางเป็นปฏิปักษ์ต่อกฎหมาย ปัจจัยทางด้านจิตใจมีผลทำให้เด็กและเยาวชนขาดความรู้สึกผิดชอบชั่วดี มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเพื่อนมนุษย์ และสังคม มีอารมณ์รุนแรง ใจร้อน ว่างวาม โกรธและระงับอารมณ์ไม่ได้ มีสภาพทางจิตใจไม่มั่นคง มีความรู้สึกกลัวและไม่แน่ใจอยู่เสมอ เป็นต้น

ประวูฒิ ทวารศิริ (2532) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังหญิง ผลการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังหญิงที่กระทำผิดซ้ำส่วนใหญ่เป็นหม้ายมีอายุระหว่าง 26 - 35 ปี มีการศึกษาค่ำ ก่อนกระทำผิดมีอาชีพรับจ้าง มีรายได้ต่ำ มีนิสัยชอบสูบบุหรี่ อาศัยอยู่ในแหล่งสลัม สมาชิกในครอบครัวรักใคร่กันดี ส่วนใหญ่กระทำผิดครั้งแรกในคดีเกี่ยวกับยาเสพติด มีสาเหตุเนื่องจากรายได้ไม่พอใช้ ถูกศาลตัดสินจำคุกไม่เกิน 1 ปี กระทำผิดซ้ำหลังจากได้รับการปลดปล่อยในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี โดยกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

สาเหตุเนื่องจากรายได้ไม่พอใช้ กระทำความคิดโดยมิได้ไตร่ตรองไว้ก่อน และถูกศาลตัดสินลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี

สาวิตรี ไพฑูรย์ (2532) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่นำมาสู่การกระทำผิดซ้ำของสตรี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลนำไปสู่การกระทำผิดซ้ำของสตรี คือ อายุ ระดับการศึกษา ความผูกพันในสถาบันการศึกษา ความศรัทธาในกระบวนการยุติธรรม ความยากลำบากในการตัดสินใจกระทำผิดครั้งแรก และชอบการแสดงออกซึ่งความรุนแรง

นิราศศิริ โรจนธรรมกุล (2534) ทำการศึกษาเรื่อง ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยา แบบกลุ่มที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของสตรีในสถานสงเคราะห์หญิงบ้านเกร็ดกระการ กลุ่มตัวอย่างเป็นสตรีในสถานสงเคราะห์หญิงบ้านเกร็ดกระการ มีอายุระหว่าง 16-26 ปี จำนวน 20 คน เป็นกลุ่มทดลอง 10 คน กลุ่มควบคุม 10 คน กลุ่มทดลองได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มเป็นเวลา 3 วัน รวมเวลา 24 ชั่วโมง ผลการวิจัยพบว่า คะแนน จากการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มสตรีในสถานสงเคราะห์หญิงบ้านเกร็ดกระการ หลังการทดลอง เพิ่มขึ้น และเพิ่มมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชยาพร ดีประเสริฐ (2535) ทำการศึกษาเรื่อง ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงจำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 8 คน และกลุ่มควบคุม 8 คน กลุ่มทดลองได้เข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 1 ถึง 1 ชั่วโมงครึ่ง จำนวน 8 ครั้ง ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม และสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขัตติยา รัตนติลก (2539) ได้ทำการศึกษา เปรียบเทียบลักษณะทางสังคมจิตใจของเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำ ณ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง กับเยาวชนที่กระทำผิดครั้งแรกและเยาวชนกลุ่มปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนชายที่กระทำผิดที่อยู่ในระหว่างการฝึกอบรมที่สถานฝึกและอบรมชายรุ่นใหญ่ (บ้านกรุณา) จำนวน 238 คน เป็นนักกระทำผิดซ้ำ 38 คน กระทำผิดครั้งแรก 155 คน และเยาวชนที่กระทำผิดและอยู่ในระหว่างการฝึกอบรมที่สถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิง (บ้านปรานี) จำนวน 100 คน เป็นผู้กระทำผิดซ้ำ 36 คน และกระทำผิดครั้งแรก 64 คน ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนที่กระทำผิดซ้ำกับเยาวชนที่กระทำผิดครั้งแรกมีลักษณะทางสังคมจิตใจไม่แตกต่างกันในด้านบุคลิกภาพ และเชาว์ปัญญา เว้นแต่การทำหน้าที่ทั่วไป ในลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัวที่ทั้งสองกลุ่มมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ที่ต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบกับเยาวชนกลุ่มปกติ พบว่า การทำหน้าที่ของครอบครัว และเชาว์ปัญญาของเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำอยู่ในระดับปกติ แต่ในลักษณะบุคลิกภาพ พบว่า ค่าเฉลี่ยลักษณะบุคลิกภาพของเยาวชนชายที่กระทำผิดซ้ำ มีค่าสูงกว่า

กลุ่มปกติในบางองค์ประกอบ คือ ความเป็นตัวของตัวเอง ชอบสังคม จิตใจอ่อนไหวและชอบจินตนาการ ส่วนเยาวชนหญิงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มปกติในองค์ประกอบลักษณะเปิดเผย กล้าแสดงออก ชอบสังคม ทำตนตามสบาย อาจหาญ ชอบจินตนาการ ควบคุมตนเองแต่ความมีเหตุผลอยู่ในระดับต่ำ

งานวิจัยต่างประเทศ

เปตรี จอห์น และคณะ (Petry John R. and others ; 1992) ได้ศึกษาการลดอัตราการกระทำผิดซ้ำในเยาวชนที่กระทำผิด โดยนำเอาการศึกษาและโปรแกรมการฝึกอบรมมาเป็นเครื่องมือที่จะใช้บำบัดแก้ไขเพื่อลดอัตราการกระทำผิดซ้ำ กลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนชายที่กระทำผิด ใช้เวลาเข้าร่วมโครงการ 8 สัปดาห์ในสถานฝึก และหลังจากพ้นการจลนไปแล้วจะเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาอีก 6 เดือน ประเมินกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบ Stanford Achievement Test ในตอนเริ่มต้น และสิ้นสุดโปรแกรมในสถานฝึก และใช้ The life Purpose Questionnaire, Short Sensation-Seeking Scale, MacAndrew Test, Defining Issues Test ประเมิน 3 ครั้ง ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างประมาณ 72 เปอร์เซ็นต์ (N= 162) ได้ผลเป็นที่น่าพึงพอใจ นอกจากนี้พบว่ามี 25.8 เปอร์เซ็นต์ของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อออกจากโปรแกรมการให้คำปรึกษาไปแล้ว การกระทำผิดซ้ำในภายหลังจะมีรูปแบบของการกระทำผิดที่รุนแรงน้อยกว่าก่อนที่จะเข้าร่วมโครงการ

เบิร์ด และคณะ (Byrd, K. and others ; 1993) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบอัตมโนทัศน์ ของเยาวชน ระหว่างเยาวชนที่กระทำผิด 1 - 2 ครั้ง กับเยาวชนที่กระทำผิดมากกว่า 2 ครั้ง ผลการศึกษาพบว่า มีความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พบว่าเยาวชนที่กระทำผิดบ่อยครั้งจะมีอัตมโนทัศน์ในด้านการกระทำผิดน้อยกว่าเยาวชนที่กระทำผิดเพียง 1 - 2 ครั้ง

ทาวเบอร์แมน (Towberman, D.B., 1994) ทำการศึกษาสาเหตุทางจิตใจของการกระทำผิดซ้ำ ผลการศึกษาพบว่า การทำหน้าที่ของครอบครัว ซึ่งหมายถึง ระดับความผูกพันทางอารมณ์ระหว่างเยาวชนกับผู้ปกครองเป็นตัวแปรที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำ องค์ประกอบอื่นที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดซ้ำ นอกจากนี้ยังรวมถึงจำนวนครั้งของการออกจากบ้านไปอยู่ในสถานฝึกและสถานสงเคราะห์ การถูกทำร้ายในสถานสงเคราะห์และในสถานฝึก การมีการกระทำผิดร่วมกับกลุ่มเพื่อนและญาติพี่น้อง การใช้สารเสพติดขณะกระทำผิด การขบถเรียนบ่อย และอายุที่น้อยกว่าเมื่อถูกตัดสินว่ากระทำผิดครั้งแรก

จากการศึกษาวิจัยดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า สาเหตุของการกระทำผิดซ้ำประกอบด้วยปัจจัยที่เกี่ยวข้องอยู่ 3 ประการ คือ ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางจิตใจ และปัจจัยทางกายภาพ โดยมีปัจจัยทางสังคมเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุด ซึ่งได้แก่ สภาพครอบครัวบกพร่อง (ศรีหัทยา ชุวรรณ, 2539) สำหรับงานวิจัยนี้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาโดยนำข้อ

ค้นพบที่ได้จากการวิจัยมาเป็นบริษัทที่จะทำการแก้ไข และพัฒนาเยาวชนในด้านการเห็นคุณค่า
ในตนเอง ตังมีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

กรอบความคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย ได้ศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนที่อยู่ระหว่างกลุ่มประพฤตินี้ในปี พ.ศ. 2545 – 2546 ของศาลจังหวัดพิษณุโลกแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว โดยศึกษาปัญหาและสาเหตุของการกระทำผิดของเยาวชนเพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเองของเยาวชน โดยมีกรอบความคิดในการวิจัยดังนี้

